

Balak – Haftara de la (pré)délivrance

Source : Likouté Si'hot volume 18, quatrième Si'ha sur Balak

Le lien entre notre Paracha et sa Haftara : la préparation à une nouvelle ère

1

שולחן ערוך אורח חיים סי' רפד: מפטירין בנביא מענינה של הפרשה.

Choul'han Arou'h Ora'h 'Haïm ch. 284 : Une Haftara, tirée des Prophètes, reprendra l'idée de la Paracha.

הפטרת בלק - מיכה ה, ו: והיה שארית יעקב בקרב עמים רבים כטל מאת ה' כרביבים עלי עשב אשר לא יקנה לאיש ולא ייחל לבני אדם. והיה שארית יעקב בגוים בקרב עמים רבים כאריה בבהמות יער ככפיר בעדרי צאן אשר אם עבר וטרף ואין מציל... והכרתי כשפים מידך ומעוננים לא יהיו לך... עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אתו בלעם בן בעור... למען דעת צדקות ה'.

Haftara de Balak - Michée 5, 6 : Les survivants de Ya'akov seront au milieu de la foule des peuples comme la rosée que D.ieu envoie, comme l'ondée sur l'herbe qui ne comptent pas sur l'homme et n'attendent rien des fils d'Adam. Les survivants de Ya'akov seront parmi les peuples, au milieu de la foule des nations, comme le lion parmi les animaux de la forêt, le lionceau parmi les troupeaux de brebis ; quand il passe, il foule aux pieds, il déchire, sans que personne porte secours... Je retrancherai (enlèverais) toutes les pratiques de sorcellerie de tes mains, il n'y aura plus de devins chez toi.

...O Mon peuple ! Rappelle-toi seulement ce que complotait Balak, roi de Moab, et ce que lui répondit Bil'am, fils de Beor ... afin de connaître les bontés de l'Eternel !

סוף פ' חוקת והתחלת פ' בלק: ויסעו בני ישראל ויחנו בערבות מואב, מעבר לירדן ורחו. וירא בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמרי...

Fin de la Paracha 'Houkat et début de la Paracha Balak : Les enfants d'Israël repartirent, et ils allèrent camper dans les plaines de Moab, sur la rive du Jourdain, qui fait face à Jéricho.

Balak, fils de Tzipor, vit tout ce qu'Israël avait fait aux Amorréens...

La Haftara de cette semaine, traitant de l'ère pré-messianique, ressemble à la Paracha dans laquelle le peuple s'apprête à entrer en Terre d'Israël.

Analyse : « Ne pas compter sur l'homme et ne rien attendre des fils d'Adam »

2

לקוטי שיחות: ההכנה לגאולה היא "אשר לא יקנה לאיש כו"... אף על פי שזהו הזמן הקודם לגאולה השלמה, אפן ההנהגה יהיה שבני ישראל לא יצטרכו להזקק לאחרים ולסמוך על בני אדם, אלא הם ישענו רק על הקב"ה.

Likouté Si'hot : La préparation à la délivrance est de « ne pas compter sur l'homme etc. ». En effet, bien qu'il s'agisse de la période qui précède la délivrance complète, la conduite adoptée que les Juifs consistera à ne pas avoir besoin de placer leur confiance en l'homme, ils s'en remettront plutôt à D.ieu, exclusivement.

ירמיה יז, ה: כה אמר ה' ארור הגבר אשר יבטח באדם... ברוד הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו.

Jérémie 17, 5 : Ainsi parle l'Eternel : Maudit soit l'homme qui met sa confiance en l'homme... Béni soit l'homme qui a confiance en l'Eternel, et dont l'Eternel est son espoir !

La préparation à l'ère messianique : Le fait de compter exclusivement sur D.ieu !

Développement : La Torah interdit-elle de « compter sur les hommes » ?

3

ספרי על ראה טו, יח: "וברכך ה' אלקיך": יכול יהא יושב בטל? תלמוד לומר: "בכל אשר תעשה".

Sifri sur Reé 15, 18 : « Et l'Eternel, ton D.ieu, te bénira » : je pourrais penser que [cette bénédiction s'appliquera même si l'on ne fait rien ? C'est pour cela que le verset précise : « dans toutes tes entreprises ».

רש"י על מיכה ה, ו: כטל מאת ה'. שאין בא לעולם על ידי אדם ולא יבקשו פני אדם עליו כד לא יקנה ישראל לעזרת איש כי אם בה'.

Rachi sur Michée 5, 6 : Comme la rosée que D.ieu envoie. La rosée vient au monde sans que les hommes aient besoin de la solliciter. De même, Israël n'espérera l'aide de quiconque, son espoir ne sera qu'en D.ieu.

L'exemple de la « rosée » : elle provient de D.ieu, sans intervention humaine.

Comment « ne pas compter sur le miracle » tout en ayant confiance en D.ieu ?

4

לקוטי שיחות: תכלית הכוונה אינה שהנהגת הטבע תתבטל, אדרבה: הפרוש ב"ולא יקנה לאיש" אינו שיתבטל הסייע הבא מה"איש", אלא שבאותו הזמן יהיה הטבע גופא בתכלית היחוד עם אלקותו יתברך, עד שתראה בזה (לא עזרת איש, אלא) רק עזרת ה'.

Likouté Si'hot : La finalité ultime n'est pas de faire disparaître le comportement naturel, mais, bien au contraire : le verset évoquant le fait de « ne pas compter sur l'homme » prône, non pas la suppression de l'aide que « l'homme » doit apporter, mais plutôt le fait qu'à l'ère messianique, la nature sera profondément unifiée à D.ieu, au point de ne plus voir en elle l'aide venant de l'homme, mais uniquement celle de D.ieu.

L'objectif est de ne voir en la nature qu'une forme d'aide provenant de D.ieu.

Explication : Deux « types de conduites » dans la relation avec la nature

5

לקוטי שיחות: (א) האדם יודע שאין לטבע מצד עצמו שום מציאות, והוא אינו אלא "כגרן ביד החוצב בו", ובכל זאת מאחר שהקב"ה צוה לעשות כלי בדרך הטבע, הטבע תופס אצלו מקום. (ב) האדם עוסק בטבע רק מפני שפך צוה ה'. הטבע עצמו אינו תופס אצלו מקום, כי הוא רואה בו רק אמצעי להשלים את רצון הבורא.

Likouté Si'hot : (a) On peut avoir conscience que la nature n'a pas d'existence indépendante, qu'elle n'est que « *comme la hache dans la main du bûcheron* », cependant, étant donné que D.ieu souhaite que l'on forge un « réceptacle » naturel, cette même nature a une valeur intrinsèque. (b) L'homme peut aussi employer les voies naturelles uniquement parce que D.ieu l'a demandé, mais sans accorder à la nature même la moindre importance, parce que l'on ne voit en elle qu'un moyen d'accomplir la Volonté du Créateur.

תוספות על גמרא שבת לא, א: "אמונת" זה סדר זרעים. שמאמין בחי העולמים וזרע.

Tossafot sur Guemara Chabbat 31a : « La foi », c'est le cycle de la Michna sur les lois des plantations ». Car on exprime d'abord sa foi en Celui Qui possède la vie éternelle et c'est ensuite seulement que l'on plante.

Le niveau ultime : voir la nature comme un moyen d'accomplir la Volonté Divine.

Accorder une place essentielle à la nature peut avoir des implications néfastes

6

גמרא שבת קה, ב: כך אמנותו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך. עד שאומר לו עבוד עבודה זרה...

Guemara Chabbat 105b : Ainsi est le métier (la façon de faire) du mauvais penchant : aujourd'hui il lui dit [à l'homme] : « fais ceci », demain il lui dit : « fais cela », jusqu'à qu'il finisse par lui dire « sers les idoles »...

לקוטי שיחות: היצר הרע אינו בא מלכתחלה לשדל יהודי לעבר ח"ו על הרצון העליון - אלא מ"חוט השערה": בהתחלה, "היום", היצר הרע מעמיד פנים כמי שמסכים שההתעסקות בדרך הטבע אסור שתהיה בסתירה לקיום תורה ומצוות, הוא רק מדגיש שהתורה נותנת מקום וחשיבות לטבע. סוף־סוף, "למחר", הוא עושה דרכי הטבע עקר.

Likouté Si'hot : Le mauvais penchant ne vient pas, d'emblée, demander à un Juif de transgresser la Volonté Divine. Cela commence par une « pointe de cheveux ». Au début, « aujourd'hui », le mauvais penchant affirme lui aussi la conviction que les voies de la nature ne peuvent aller à l'encontre de la pratique de la Torah et des Mitsvot, mais il rappelle cependant que la Torah accorde une place importante à la nature. Puis, « le lendemain », au final, il fait en sorte que ces voies naturelles deviennent absolument essentielles.

Le stratagème du mauvais penchant : accorder une place essentielle à la nature pour conduire à la faute.

Explication : La Haftara est liée au drame de *Ba'al Pe'or*, à la fin de la Paracha

7

רש"י על בלק כה, ג: פעור. על שם שפוערין לפניו פי הטבעת ומוציאין רעי, וזו היא עבודתו.

Rachi sur Balak 25, 3 : Pe'or. On se déshabillait devant lui et l'on déféquait. Ainsi consistait son culte.

ע"פ לקוטי תורה ואתחנן: שרש חטא בעל פעור הוא נתינת חשיבות לתענוגים גשמיים, שבאמת הם רק פסלת מהתענוג שלמעלה. כיצד יתכן שיעשה אדם עקר מפסלת? הדבר נובע מכך שדרכי הטבע תופסים אצלו מקום, וזה גורם לו להיות רחמנא לצלן משקע בענינים גשמיים.

Likouté Torah Vaet'hanane : L'origine de la faute de *Baal Pe'or* est l'importance que l'on accorde aux plaisirs matériels, lesquels ne sont que les « déchets » du plaisir céleste. Comment est-il possible d'accorder une place essentielle à des déchets ? Il en est ainsi quand on prête de l'importance aux voies naturelles ; une telle attitude conduit, en effet, à s'embourber dans les préoccupations matérielles, que D.ieu nous en préserve.

ספרי במדבר, קלא: "ויכפר על בני ישראל": עד עכשו לא זו [פינחס] אלא עומד ומכפר עד שיחיו המתים.

Sifri sur Bamidbar, 131 : « Et il obtient le pardon pour les enfants d'Israël » : Jusqu'à maintenant, Pin'has ne bouge pas de cette position, il se tient et obtient le pardon, et il le fera jusqu'à la résurrection des morts.

לקוטי שיחות: הכפרה באה על ידי המסירת־נפש של פינחס: התורה עצמה אומרת עליה ש"אין מרין לו", אבל פינחס לא התפעל אפלו מכך, ומסר את נפשו. זוהי מסירת־נפש שלמעלה אפלו מטעם ודעת דקדשה.

Likouté Si'hot : L'expiation d'Israël résulta de l'abnégation de Pin'has. La Torah elle-même dit « qu'on ne peut instruire » [ni autoriser] cette abnégation, mais Pin'has ne s'en affecta pas et il fit don de sa propre personne, au-delà de toute logique. Cette soumission est au-delà de toute rationalité, y compris celle de la sainteté.

« Ba'al Pe'or » – la recherche des plaisirs, provient de l'importance accordée au rationnel. Pin'has répare cela par l'irrationnel.

Enseignement : Les efforts à fournir en cette période pré-messianique

8

לקוטי שיחות: אף על פי שאנו נתונים עדין בחשך הכפול והמכפל של זמן הגלות, צריך להיות מעין (על כל פנים) העבודה של "לא יקנה לאיש גו" - אין צריכה להיות כל חשיבות לדרכי הטבע, והבטחון צריך להיות רק בה, ועל ידי זה "יגאל" כל אחד מהדאגות והענינים המבלבלים, וזה ההכנה וה"כלי" לגאולה הכללית על ידי משיח צדקנו.

Likouté Si'hot : Même si nous sommes encore dans l'obscurité intense et profonde de l'exil, chacun doit adopter d'ores et déjà, au moins jusqu'à un certain point, l'effort pour « *ne pas compter pas sur l'homme et ne rien attendre des fils d'Adam* ». Les voies de la nature ne doivent plus avoir la moindre importance et il ne faut placer sa confiance qu'en D.ieu. C'est de cette façon que chacun pourra être « libéré » de ses tracés et troubles. Et, la délivrance personnelle de chacun - préparera la délivrance collective, par notre juste Machia'h.

Enseignement : La libération personnelle par la confiance en D.ieu, produira la libération collective !

